

هدف ما حرفه‌ای شدن است

○ سمیه نصیری‌ها

مصاحبه مطبوعاتی ۳ تن از اعضای هیئت مدیره انجمن نویسندگان کودک و نوجوان به مناسبت سالگرد تاسیس انجمن

کودک و نوجوان دفاع کرد، مبادرت به تشکیل انجمن کردند. از مهمترین اهداف هیئت مؤسس در ابتدای تشکیل انجمن نهادن کردن مطالبات و خواسته‌هایی بود که به نظر می‌رسید در فضای جدیدی که در کشور به وجود آمده قابل تأمین است. گمان ما بر این است که بانهادمند کردن دست‌اندرکاران ادبیات کودک و نوجوان بسیار آسان‌تر و جدی‌تر می‌توان به ایده‌آل‌هایی که در عرصه ادبیات قابل تصور است دست پیدا کرد. هیئت مؤسس بعد از مذاکرات اولیه و رسیدن به نتایجی، اساسنامه را تنظیم کرد و بر اساس آن نویسندگان عرصه‌های مختلف ادبیات کودک و نوجوان را برای عضویت در انجمن فراخواند. در وهله اول هیئت مؤسس، بنا را بر توسعه گذاشته بود. یعنی ما در هیئت مؤسس سعی کردیم حداقل شرایط را برای عضویت نویسندگان در انجمن تعریف کنیم تا حقی از نویسندگانی ترضیع نشود. در واقع، عوامل و شرایط جدید را برای پذیرش نویسندگان برعهده هیئت مدیره‌ای گذار آینده با رای مجمع عمومی تعیین می‌شد گذاشتیم. تصور ما از استقبال و گرایش عمومی نویسندگان کودک و نوجوان به این انجمن تصور

اولین نشست مطبوعاتی انجمن نویسندگان کودک و نوجوان در سالروز تشکیل این انجمن (۲۷ آذر ماه ۷۷) با حضور فریدون عموزاده‌خلیلی (رئیس هیئت مدیره)، مصطفی رحماندوست (نائب رئیس هیئت مدیره) و مهدی حجوانی (دبیر انجمن) در میان جمعی از خبرنگاران برگزار شد.

خلیلی رئیس هیئت مدیره در ابتدای جلسه گفت: اولین جلسه مجمع عمومی انجمن در ۲۷ آذرماه سال گذشته (۷۷) برگزار شد. مؤسسان انجمن گروهی از نویسندگان و شاعران فعال و مطرح و معتبر کودک و نوجوان بودند که بعد از جلسات و مباحث فراوان در مورد اینکه چگونه می‌شود عرصه ادبیات کودک و نوجوان را فعال‌تر کرد و از حقوق و مطالبات نویسندگان

● انتشار و ارسال بولتن داخلی انجمن از دیگر فعالیت‌های انجمن بوده که تا به امروز ۱۲ شماره منتشر و به نشانی اعضا ارسال شده است

و داستان‌نویسان و نویسندگان آثار علمی (تالیف یا ترجمه) که حداقل دو کتاب منتشر کرده باشند. ۲- افرادی که ۲ سال مستمر فعالیت مطبوعاتی داشته‌اند و یا ۲۰ اثر مطبوعاتی منتشر کرده‌اند. ۳- پژوهشگران و منتقدان ادبی یا محققان ادبیات کودک و نوجوان که کارهایی پژوهشی در حد ۱۵۰ صفحه منتشر کرده باشند.

کارهای دیگری مثل طراحی نشانه انجمن، سربرگ و صورت کارت شناسایی اعضا را هم انجام دادیم. اما مشکل مکان داشته و داریم. از دیگر کارهای انجمن اعزام ۲۸ نویسنده به ۲۸ استان کشور برای افتتاح نمایشگاه‌های کتاب ۱۰۰ نمایشگاه ۱۰۰ استان بود. همچنین داوری بخش کودک و نوجوان ششمین جشنواره مطبوعات کودک و نوجوان بر عهده انجمن گذاشته شد. اگرچه هیئت مدیره به نمایندگی از طرف مجمع عمومی اختیار انتخاب داوران این بخش را داشته، اما ترجیح داد که انتخاب داوران را برعهده سردبیران نشریات کودک و نوجوان بگذارد و جلسهای با حضور سردبیران نشریات در سه رشته ادبیات، روزنامه‌نگاری و گرافیک تشکیل شد و با رای‌گیری اعضا ۱۲ نفر انتخاب شدند. حرکت بعدی گردهمایی‌های علمی انجمن بوده است. تا به حال چهار نشست، هر دو ماه یکبار، برگزار شده که موضوع‌های آن مربوط به مسایل و مشکلات نویسندگان کودک بوده است. مسائلی مانند حقوق نویسندگان و بحث بین ناشر و مؤلف، یکی دیگر از کارهای انجمن مشارکت در طرح انتشار «کتاب‌های جمعه» بوده است. نشر «عصر» یکی از ناشران بخش خصوصی طرح چاپ این کتابها را مطرح کرد که طبق این طرح هر جمعه یک کتاب داستان حدوداً ۳۲ صفحه‌ای برای نوجوانان منتشر شود. بخش فرهنگی این کار یعنی پذیرش و تصویب اثر و اثریابی آن برعهده انجمن است. تا به حال ۱۴ اثر منتشر شده و ۱۴ اثر هم زیر چاپ است. همچنین انجمن درباره شیوه برگزاری انتخاب کتاب سال اعلام نظر کرد. انتشار و ارسال بولتن داخلی انجمن از دیگر فعالیت‌های انجمن بوده که تا به امروز ۱۲ شماره منتشر و به نشانی اعضا ارسال شده است. یکی دیگر از حرکت‌ها، تشکیل صندوق قرض الحسنه بود که با بودجه‌ای که انجمن توانسته تهیه کند به ۲۸ نفر از اعضا وام اضطراری پرداخت شد. تأسیس شرکت تعاونی از دیگر فعالیت‌های انجمن است. یکی از کارهایی که کمیته حقوقی انجمن انجام داد، نامه به مرجع قانونی جهت ثبت حقوقی آثار بوده است. این حرکت به جهت شکایتهایی بود که در زمینه نقض حقوق مؤلفان کتابهای کودکان و نوجوانان مطرح شده و می‌شود. این شکایات نشان می‌داد که متأسفانه عملکرد و رویه وزارت ارشاد به جلوگیری از سرقت‌های ادبی کمکی نکرده و یک بایگانی منظم در این وزارتخانه وجود ندارد که در آن نام هر اثر و خلاصه‌ای از موضوع آن اثر ثبت شود. تقاضای کمیته هم این بود که وزارت ارشاد به تشکیل چنین دفتری اقدام کند. خوشبختانه این موضوع با استقبال خوبی در وزارت ارشاد مواجه شد و جلساتی برای رسیدگی به این نامه تشکیل شده و می‌شود. انجمن هم ضمن تأکید بر ماده ۲۱ قانون حقوق مؤلفان آمادگی خود را برای اجرای کامل این بخش از قانون و تأسیس دفتر ثبت اعلام کرده است. پاسخ به استعلام دولت درباره پیش‌نویس قانون کتاب همه حرکت دیگری بود که انجمن انجام داد. همین‌طور پاسخ‌گویی به استعلام وزارت ارشاد درباره تأسیس دانشگاه کاربردی داستان‌نویسی برای کودکان که

درستی بود زیرا ما در عرض دو ماهی که از اعلام فراخوان انجمن گذشت توانستیم حدود ۱۴۸ نویسنده را عضوگیری کنیم. و در اولین جلسه مجمع عمومی که در ۲۷ آذرماه سال گذشته انجام شد بیش از ۱۰۰ نویسنده حضور داشتند. در ادامه صحبت‌های آقای خلیلی، مصطفی رحماندوست (نایب رئیس هیئت مدیره) افزود:

وضعیت ادبیات کودکان در کشور ما لااقل با فراز و فرودهایی که داشته است، وضعیت قابل توجهی است. در حیطه هنرهای مختلفه وضعیت ادبیات کودکان و نوجوانان در حدی است که شاید در نگاه‌های بین‌المللی هم رقابت‌پذیر باشد. تشکیل انجمن نویسندگان کودک و نوجوان در این برهه، بخشی از تلاش و درخواست و نیازی بوده که هیئت مؤسس احساس کرده و بخش عمده‌تر آن نیازی طبیعی بوده که وضعیت ادبیات کودک و نوجوان را به وجود آورده است. تعداد زیاد کتاب‌هایی که در حیطه ادبیات کودک و نوجوان منتشر می‌شود، تعداد قابل توجه ناشرانی که برای کودک و نوجوان کتاب منتشر می‌کنند، جلسه‌ها، نشست‌ها، کتابها، جایزه‌ها، و توجه عمومی مردم به کتاب‌های کودکان و نوجوانان در مجموع، حالتی را به وجود آورد که نیاز به یک حرکت صنفی را ایجاب می‌کرد. در ادامه این نشست مهدی حجوانی (دبیر انجمن) در پاسخ به این پرسش که انجمن در یک سال گذشته چه کارهایی انجام داده است؟ گفت: در واقع کارهای یکسال گذشته انجمن را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد:

۱- کارهای مربوط به تأسیس و شکل‌گیری انجمن که یکبار برای همیشه انجام می‌شود و تمامی شود ۲- کارهایی که بر اساس آن تأسیسات صورت گرفته‌اند و تمامی نخواهد داشت. در این یکسال فکری کردیم فقط بتوانیم بنای انجمن را بگذاریم و همین‌کار را هم کردیم اما خوشبختانه کارهای گروه دوم را هم پیش بردیم از کارهای نوع اول، یکی طی کردن مسیر قانونی این حرکت بود. مثلاً تشکیل هیئت مؤسس قدم اول بوده، هیئت مؤسس اساسنامه را هم به تصویب اعضا هم به تصویب اولیه وزارت ارشاد رساند. دومین کار هیئت مؤسس تشکیل اولین مجمع عمومی بوده که در آن مجمع هیئت مدیره و اعضای علی‌البدل و هیئت بازرسان انتخاب شدند. حرکت بعدی ثبت قانونی انجمن بود. زیرا تأیید وزارت ارشاد برای تشکیل چنین انجمنی کافی نبود و برای تکمیل قانونی شدن، بایده انجمن به ثبت هم می‌رسید. یکی دیگر از کارهای انجمن، برگزاری منظم جلسات هیئت مدیره بود. انجمن در یکسال گذشته ۴۵ جلسه هیئت مدیره تشکیل داده است از کارهای هیئت مدیره تدوین نمودار سازمانی انجمن و تعیین شرح وظایف بود. همچنین تعیین رییس، نایب رییس، دبیر، خزانه‌دار، دبیرخانه و هفت کمیته که عهده‌دار انجام کارهای اجرایی انجمن بوده‌اند شامل کمیته فرهنگی، کمیته روابط عمومی و انتشارات، کمیته حقوقی، کمیته رفاهی، کمیته آموزش و پژوهش، کمیته گردهمایی‌ها و مراسم و کمیته تأمین درآمد. این کمیته‌ها بلافاصله بعد از رسم نمودارشان و تعیین اعضا، جلسات هفتگی خود را شروع کردند و تا کنون ۲۹ جلسه تشکیل داده‌اند. حرکت بعدی، ادامه روند عضوگیری بوده است. تا به حال ۱۹۴ نویسنده عضو انجمن شده‌اند.

شرایط اولیه نویسندگان برای پذیرش در انجمن چیست؟
حجوانی: نویسندگان در سه گروه متمرکزند. ۱- شاعران

از مهمترین اهداف هیئت مؤسس در ابتدای تشکیل انجمن نهادمند کردن مطالبات و خواسته‌هایی بود که به نظر می‌رسید در فضای جدیدی که در کشور به وجود آمده قابل تأمین است

تعداد زیاد کتاب‌هایی که در حیطه ادبیات کودک و نوجوان منتشر می‌شود، تعداد قابل توجه ناشرانی که برای کودک و نوجوان کتاب منتشر می‌کنند، جلسه‌ها، نشست‌ها، کتابها، جایزه‌ها، و توجه عمومی مردم به کتاب‌های کودکان و نوجوانان در مجموع، حالتی را به وجود آورد که نیاز به یک حرکت صنفی را ایجاب می‌کرد

اگر ما معتقدیم که نهادمند کردن فرهنگ باعث تقویت فرهنگ می شود قاعدتا به این معنی نیست که نهادمند کردن فقط محدود به یک نهاد خاص است که انجمن ما باشد. ما به لحاظ بینش فرهنگی خود از تشکیل هر نهادی که در عرصه فرهنگ و ادبیات پا بگیرد استقبال می کنیم و گمان هم نمی کنیم که پا گرفتن این نهادها جای ما را تنگ می کند

درواقع کارهای یکسال گذشته انجمن را می توان به دو گروه تقسیم کرد: ۱- کارهایی مربوط به تاسیس و شکل گیری انجمن که یکبار برای همیشه انجام می شود و تمام می شود ۲- کارهایی که بر اساس آن تاسیسات صورت گرفته اند و تمامی نخواهد داشت. در این یکسال فکر می کردیم فقط بتوانیم بنای انجمن را بگذاریم و همین کار را هم کردیم اما خوشبختانه کارهای گروه دوم را هم پیش بردیم از کارهای نوع اول، یکی طی کردن مسیر قانونی این حرکت بود

طرح تهیه مهر استاندارد انجمن، برای تایید کتاب های مناسب، حرکت دیگری بوده که ما فکر می کنیم باید به صورت تشکیل یک نهاد منظم و دبیرخانه دائمی پیگیری شود

کارشناسی روی آن انجام شد و جمع بندی و ارسال گردید. کار تاسیس دانشگاه کاربردی داستان نویسی به کجا رسیده است؟

حجوانی: فعلا در مرحله طراحی است. آنها نظر انجمن را خواستند. انجمن هم طرح را برای اعضای کمیتر دستاورد کار بودند فرستاد و نظریات جمع بندی شده را برای ارشاد ارسال کرد.

آیا انجمن در تاسیس رشته ادبیات کودکان در دانشگاه سبزوار، دخالتی داشته است؟

حجوانی: بله، بعضی از دوستان و اعضای انجمن مقالاتی را برای سمینار فرستادند و شرکت کردند. همین طور در برنامه ریزی و تدوین گروهها و طرح درسی نیز مشارکت داشتند. حرکت دیگر انجمن، برپایی جشنواره بزرگ کتاب کودک و نوجوان است که به دنبال معرفی ۲۰ نویسنده برتر حوزه کودک و نوجوان در ۲۰ سال گذشته است. ویژگی جشنواره این است که خودنویسندگان داوران این بخش را انتخاب و شیوه نامه اجرایی آن را تصویب کردند. این حرکت های جنبی و فردی اگرچه در مواردی کند است اما این ویژگی را دارد که حضور همگان را در کنار خود دارد. طرح تهیه مهر استاندارد انجمن، برای تایید کتاب های مناسب، حرکت دیگری بوده که ما فکر می کنیم باید به صورت تشکیل یک نهاد منظم و دبیرخانه دائمی پیگیری شود. یعنی باز هم باید عده ای از کارشناسان رشته های مختلف کتاب کودک نه فقط ادبیات کودک بیایند و بلافاصله کتابهای روز را بعد از انتشار بررسی کنند چکیده و تحلیل اثر را در یک بانک اطلاعاتی ذخیره کنند و مشاوران خوبی باشند برای نهادهایی که کتابهای مناسب کودکان را ارزیابی می کنند. بر اساس آرم انجمن، نشان ماه طلایی و ماه نقره ای هم پیش بینی شده که ناشر می تواند این نشان معتبر را در ابتدای کتاب خود چاپ کند. بعد از مدتی برای نهادها و سازمانها و اولیا و مربیان این مسئله جا خواهد افتاد که کتابی که این نشان را دارد کتابی مناسب است. اصلاح قراردادهای ناشر با نویسندگان کارهای دیگر انجمن است. تمام قراردادهای موجود را از ناشران دولتی و خصوصی جمع کرده ایم تا در کمیته حقوقی جمع بندی شود. حتی از فرمها و قراردادهای تیب بعضی از ناشران کشورهای دیگر هم استفاده شده تا جایگاه حقوقی قرارداد تیب روشن شود و از تضییع حقوق نویسندگان جلوگیری شود. یکی دیگر از طرحها، به مناسبت هفته کتاب، طرح برگزاری انتشار کتابهای «نیمه تمام» بود. پنج نویسنده از نویسندگان انجمن با همکاری معاونت پژوهشی وزارت ارشاد پنج قصه ناتمام نوشتند و منتشر کردند. به این ترتیب که مثلاً کتاب ۴۰ صفحه ای ۲۰ صفحه اش قصه ناتمام است و ۲۰ صفحه هم کاغذ سفید دارد. این کتابها در تیراژ بالا منتشر شده اند تا کودکان و نوجوانان خوش ذوق داستان را تکمیل کرده و به آدرس انجمن ارسال کنند و بعد از بین آثار رسیده پنج داستان بهتر انتخاب شوند و در چاپ مجدد کتاب اسم نویسنده نقل می شود. کنار اسم نویسنده اصلی قرار گیرد. آخرین کاری که ما انجام دادیم در ایام اخیر، همکاری با ستاد برگزاری چهارمین نمایشگاه بین المللی تصویرگران کتاب کودک بود. این کار دو شکل مستقیم و غیرمستقیم داشت. در شکل غیرمستقیم آقای عموزاده خلیلی دبیر کنفرانس بین المللی

نمایشگاه بودند و یا دو تن از دوستان انجمن، سردبیران ویژه نامه رویش بودند که سه شماره از آن در این نمایشگاه منتشر شد. حرکت بعدی تعیین جایزه تصویرگر برتر از دیدگاه نویسنده بود. تا به حال هر جایزه ای که به تصویرگران داده می شد، از طرف داورانی بود که تخصص ویژه آنها در زمینه تصویرگری بود اما برای اولین بار به نظرمان رسید که نویسندگان، هیئت داورانی را انتخاب کنند و آن هیئت به دو تصویرگری ایرانی و خارجی جایزه بدهد. داوران انتخاب شدند، کل تصاویر را دیدند و به خانم نسرین خسروی از ایران و بیت گرویلر از آفریقای جنوبی جایزه اهدا کردند. مشارکت در چاپ ۱۲ کارت پستال به صورت مشترک با ستاد تصویرگران کتاب کودک از دیگر کارهای انجمن بوده است. بطور کلی انجمن دو ویژگی مهم دارد. ۱- ۳۹ نفر از ۱۹۴ نفر عضو انجمن، دارای مسئولیت هستند یعنی تقریباً از هر ۵ نفر یک نفر. آرزوی ما همیشه این بوده که انجمن به دست خود اعضا اداره شود ۲- ویژگی دیگر انجمن جمعی بودن کار، غیردولتی بودن و غیرسیاسی بودن کار است. بعضی از نهادهای دولتی حرکتشان جمعی است اما مشکل بوروکراسی و کمبود بانی دولتی را دارند و در مقابل بعضی از حرکتها بیرون از دولت انجام می شود اما فردی است. من فکر می کنم این دو ویژگی در هیچ نهادی جمع نشده است که بتواند هم جمعی باشد و هم از نظر حقوقی، شخصیت مستقلی داشته باشد. نکته بعدی این است که اصل حرکت کتاب کودک و ادبیات کودک در جامعه ما یک حرکت غیرحرفه ای است یعنی شاید به زحمت بتوان ۴ نویسنده را در ایران نام برد که درآمدشان برای زندگی از راه نوشتن برای بچه ها تامین شود. بنابراین ۱۹۴ عضو برای انجمن ما رقم قابل توجهی است. در یک کلام هدف ما از تشکیل انجمن، حرفه ای کردن امر کتاب و نویسندگی برای کودکان است.

انجمن برای حمایت از نو قلمان چه تدبیری اندیشیده است؟ و همچنین جهانی کردن ادبیات کودکان ایران؟

مصطفی رحمان دوست: واقعیت این است که یک عده نویسنده داریم که می نویسند اما خودشان را باور ندارند. کسانی هم هستند که حرفه ای عمل می کنند و تمام زندگیشان را برای نوشتن گذاشته اند. اما مشکل کم سوادی خودمان را داریم. مشکل سطح مطالعه راداریم. برای بالا آوردن سطح مطالعه داریم تلاش می کنیم. سعی می کنیم اسکانات تحقیقاتی و اطلاع رسانی مان را گسترده کنیم و به نویسندگان اطلاعات و منابع و مواد مورد نیازشان را برسانیم. مشکل سطح مطالعه در جامعه ما مشکلی بسیار عمده است. اگر سطح مطالعه مان در همین سطحی که هست باقی بماند هویت انجمن زیر سؤال می رود. یعنی باید مطالعه کنندگان باشد تا نویسنده معنی پیدا کند. ما یکبار می گوئیم ۱۴ کتاب جمعه منتشر کرده ایم ۵ کتاب نیمه تمام منتشر کرده ایم. یکبار هم می گوئیم چرا این کار را کردیم. ما این کار را کردیم تا کتاب ارزان تر در اختیار خوانندگان قرار بگیرد. در کشوری که اغلب کتابهای کودکان کتاب کمک آموزشی است، انتظار اینکه یک کتاب خارجی ترجمه شود و روی کتابهای دیگر رانوشند کاملاً عادی است. حالا چه کنیم تا هم به آن سطح برسیم و هم بتوانیم نوشته های خودمان را عرضه کنیم و هم سطح

مطالعه بچه‌ها را بالا ببریم؟ بعضی از کارهای ادبی یا هنری خوش درخشیده‌اند اما دولت مستعجل بودند و سقوط کردند. این کارها پایدار نیست. آن چیزی پایدار است که ریشه‌دار باشد و عمیق حرکت کند. ارتباط ما با دنیا محدود است. ما یکسال است که همراه افتادیم و در این یکسال چندین ارتباط مهم ایجاد کرده‌ایم. برای خودمان یک سایت تعریف کرده‌ایم. با کسانی که می‌خواهند با ما ارتباط داشته باشند، ارتباط برقرار کرده‌ایم. حداقل در چند حرکت جهانی که در ایران انجام گرفته مشارکت داشته‌ایم. شما از ما انتظار نداشته باشید که در یکسانی که فقط برای گردهمایی و باور خودمان صرف کرده‌ایم به نقطه جهانی کردن ادبیات کودک هم برسیم. بودند بسیار کسانی که تلاش کردند ادبیات کودکان ما را که امکانات جهانی شدن دارد جهانی کنند، اما این حرکت پدید نیامد و سر راه خودشان متوقف شدند زیرا زمینه‌های واقعی‌اش وجود نداشته است. ما مشکل مالی داریم. مشکل رفاهی داریم. مشکل سواد داریم و مهمتر اینکه مشکل باور خودمان را داشته‌ایم و داریم. اما حالا الحمدلله به این نقطه رسیدیم که با وجود چنین تشکل و ارتباطی، خودمان را باور کرده‌ایم و بر مبنای این باور خوش حالا صاحب حق هستیم. ما با ناشر مشکل داشتیم. هنوز هم داریم. ما با ارشاد مشکل داشتیم هنوز هم داریم. برای رفع مشکلاتمان با ناشر تمهیداتی چیدیم. جلسه گذاشتیم، جلسات علمی گذاشتیم. قرارداد تیب داریم تهیه می‌کنیم. ما مشکلمان اینست که ناشر، کتابهای کمک‌آموزشی را بعنوان کتابهای خواندنی کودک و نوجوان معرفی می‌کند و امکانات محدود جامعه ما را به کتابهایی که فرهنگ‌ساز نیست، اختصاص می‌دهد. ماسمی می‌کنیم سطح فرهنگ جامعه را بالا ببریم. روی این زمینه با تشکل نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌ها، انتشار مجله، ارتباط مستقیم با نویسندگان کار می‌کنیم. درصد از بین بردن مشکلات صنف ادبیات کودک و نوجوان هستیم. از شما می‌خواهیم کمکمان کنید و از بچه‌هایی که دلشان پاک است می‌خواهیم دعایمان کنند تا بتوانیم بیشتر موفق باشیم.

مشخص می‌شود. ما از همه این نهادها استقبال می‌کنیم و به آنها خوش آمد می‌گوییم اما چارچوب‌های نهاد خودمان را هم حفظ می‌کنیم.

مترجمان ادبیات کودک هم عضو انجمن هستند؟
خلیلی: بله، اعضای انجمن عبارتند از: نویسندگان، شاعران، مترجمان، پژوهشگران و نویسندگان فعال مطبوعات کودک و نوجوان.

انجمن در خصوص برپایی نمایشگاه‌های استانی یا بین‌المللی چه کارهایی کرده یا می‌خواهد بکند؟

رحماندوست: قسمتی از پاسخ شما را آقای حجوان دادند. ما برای تشکیل نمایشگاه‌های استانی گذشته، حداقل برای ۲۸ شهر از طرف انجمن نماینده‌ای افتتاح فرستادیم. اینکه برای افتتاح نمایشگاه نماینده فرستادیم، باید کودکانه تعریف شود تا مفهوم پیدا کند. مسلماً در استانی خارج از محدوده تهران برای بچه‌ها مهم است که نویسنده‌ای رو در روی آنها قرار بگیرد و با آنها صحبت کند. ما این امکان را برای بچه‌ها فراهم کردیم. اعلام آمادگی برای همکاری در نمایشگاه‌های استانی دیگر هم کردیم اما بیشتر به آن دعوت‌هایی پاسخ می‌دهیم که یکی از اهداف ما را پر کنند. اگر مطمئن باشیم که شرکت ما در این نمایشگاه‌ها سطح مطالعه را بالا می‌برد یا امکان جلب توجه همگان را به ادبیات کودکان و نویسندگان کودکان به نوعی حرفه‌ای فراهم می‌کند حتماً شرکت خواهیم کرد. ان شاء الله در سالگرد دوم انجمن بتوانیم آمار از فعالیتهای جنبی انجمن به شما بدهیم.

در مورد دبیرخانه ثبت آثار رسیده به ارشاد سوالی داشتیم. این قضیه در حد طرح است یا به زودی تشکیل می‌شود و شروع به کار می‌کند؟

حجوانی: به گفته مرجع قانونی، کاری که از دست ما برمی‌آید نوشتن نامه‌ای بود که در آن طرح مسئله شود. یعنی اولاً به آن ماده قانونی خاص اشاره شود و بعد هم اعلام آمادگی شود. حالا هم تکرار می‌کنم که اگر قرار است ارشاد چنین دفتری را راه بیندازد ما آمادگی انجام امور اجرایی و راه‌اندازی آن نهاد را داریم. این کار در توان ما هست. در هر حال ما نامه‌ها را پیگیری می‌کنیم. همه نامه‌های ما را دبیرخانه پیگیری می‌کند ما اطلاع داریم که جلسات پیوسته برگزار می‌شوند و از مسئول کمیته حقوقی انجمن هم برای شرکت در این جلسه دعوت شده است.

انجمن در مسئله بین ناشران و مؤلفین چه دخالتی کرده است؟

حجوانی: پیشنهادها به ارشاد این بوده که کارشناسی به نهادها و انجمن واگذار شود و کارهای دفتری و ستادی با ارشاد باشد. طبیعی است که بخش مهمی از مشکلات حقوقی همین است یعنی نویسنده‌اثری را خلق می‌کند و بعد احساس می‌کند که به نوعی اثر او سوءاستفاده شده. در این سال‌هایی که سینمایا گرفته ما این پدیده را دیدیم. دوستان زیادی هستند که می‌گویند فلان فیلمنامه که جایزه هم گرفته اصلش قصه ما بوده یا در تلویزیون ما اثری را برده‌ایم، تصویب شده، ولی بعد اسم ما در تیتراژ تلویزیون خیلی کم‌رنگ مطرح شده است.

مواردی که به خود ناشر برمی‌گردد چطور؟ مثل درصد پست جلد و اینها؟

حجوانی: بله، این موارد هم هست. کمیته حقوقی

مطالعه بچه‌ها را بالا ببریم؟ بعضی از کارهای ادبی یا هنری خوش درخشیده‌اند اما دولت مستعجل بودند و سقوط کردند. این کارها پایدار نیست. آن چیزی پایدار است که ریشه‌دار باشد و عمیق حرکت کند. ارتباط ما با دنیا محدود است. ما یکسال است که همراه افتادیم و در این یکسال چندین ارتباط مهم ایجاد کرده‌ایم. برای خودمان یک سایت تعریف کرده‌ایم. با کسانی که می‌خواهند با ما ارتباط داشته باشند، ارتباط برقرار کرده‌ایم. حداقل در چند حرکت جهانی که در ایران انجام گرفته مشارکت داشته‌ایم. شما از ما انتظار نداشته باشید که در یکسانی که فقط برای گردهمایی و باور خودمان صرف کرده‌ایم به نقطه جهانی کردن ادبیات کودک هم برسیم. بودند بسیار کسانی که تلاش کردند ادبیات کودکان ما را که امکانات جهانی شدن دارد جهانی کنند، اما این حرکت پدید نیامد و سر راه خودشان متوقف شدند زیرا زمینه‌های واقعی‌اش وجود نداشته است. ما مشکل مالی داریم. مشکل رفاهی داریم. مشکل سواد داریم و مهمتر اینکه مشکل باور خودمان را داشته‌ایم و داریم. اما حالا الحمدلله به این نقطه رسیدیم که با وجود چنین تشکل و ارتباطی، خودمان را باور کرده‌ایم و بر مبنای این باور خوش حالا صاحب حق هستیم. ما با ناشر مشکل داشتیم. هنوز هم داریم. ما با ارشاد مشکل داشتیم هنوز هم داریم. برای رفع مشکلاتمان با ناشر تمهیداتی چیدیم. جلسه گذاشتیم، جلسات علمی گذاشتیم. قرارداد تیب داریم تهیه می‌کنیم. ما مشکلمان اینست که ناشر، کتابهای کمک‌آموزشی را بعنوان کتابهای خواندنی کودک و نوجوان معرفی می‌کند و امکانات محدود جامعه ما را به کتابهایی که فرهنگ‌ساز نیست، اختصاص می‌دهد. ماسمی می‌کنیم سطح فرهنگ جامعه را بالا ببریم. روی این زمینه با تشکل نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌ها، انتشار مجله، ارتباط مستقیم با نویسندگان کار می‌کنیم. درصد از بین بردن مشکلات صنف ادبیات کودک و نوجوان هستیم. از شما می‌خواهیم کمکمان کنید و از بچه‌هایی که دلشان پاک است می‌خواهیم دعایمان کنند تا بتوانیم بیشتر موفق باشیم.

تشکیل انجمن‌های صنفی مثل انجمن نویسندگان ایران و انجمن قلم ایران در سال‌های اخیر روند رو به رشدی داشته است نظر شما درباره این انجمن‌ها چیست؟

خلیلی: اگر ما معتقدیم که نهادمند کردن فرهنگ باعث تقویت فرهنگ می‌شود قاعداً به این معنی نیست که نهادمند کردن فقط محدود به یک نهاد خاص است که انجمن ما باشد. ما به لحاظ بیش فرهنگ خود را تشکل هر نهادی که در عرصه فرهنگ و ادبیات پایگیرد استقبال می‌کنیم و گمان هم نمی‌کنیم که پایگرفتن این نهادها جای ما را تنگ می‌کند. اهداف ما کاملاً تعریف شده است حال با بعضی از انجمن‌ها مشترک باشد یا نباشد. این ۱۹۴ نفر که امید داریم هر روز رو به تزاید و فزونی باشند برای این هدف گردآمدند. ممکن است یکی از این نهادها، نهادی باشد که بیشتر گرایش سیاسی داشته باشد تا فرهنگی و ادبی ولی نهاد ما نهادی کاملاً صنفی است و به توسعه حرفه‌ای ادبیات کودک و نوجوان فکر می‌کند. ممکن است بعضی از این نهادهایی که اسم بردید عرصه‌فراگیری اعم از کودک و نوجوان و بزرگسال باشد یا نه، فقط در عرصه بزرگسال باشد. تفاوت و افتراق ما با این تشکل‌ها بر مبنای تعریف ما از انجمن کاملاً

تا به حال هر جایزه‌ای که به تصویرگران داده می‌شد، از طرف داورانی بود که تخصص ویژه آنها در زمینه تصویرگری بود اما برای اولین بار به نظرمان رسید که نویسندگان، هیئت داورانی را انتخاب کنند و آن هیئت به دو تصویرگر ایرانی و خارجی جایزه بدهد

بطور کلی انجمن دو ویژگی مهم دارد
۱- ۳۹ نفر از ۱۹۴ نفر عضو انجمن، دارای مسئولیت هستند

یعنی تقریباً از هر ۵ نفر یک نفر و آرزوی ما همیشه این بوده

که انجمن به دست خود اعضا اداره شود

۲- ویژگی دیگر انجمن

جمعی بودن کار، غیردولتی بودن و غیرسیاسی بودن کار است

شما از ما انتظار نداشته باشید که در یکسالی که فقط برای گردهمایی و باور خودمان صرف کرده‌ایم، به نقطه جهانی کردن ادبیات کودک هم برسیم

برسیم

ما در کمیته حقوقی

بحث مشاوره حقوقدان را هم داریم.

یعنی وقتی نویسندگان

با مشکلات حقوقی چه نسبت به دولت

و چه نسبت به ناشرین مواجه می‌شوند

می‌توانند به بحث و مذاکره

با این کمیته بپردازند

مشکلات نویسنده و ناشر

در حیطه حرفه‌ای بسیار کم است.

یعنی ناشر حرفه‌ای و نویسنده حرفه‌ای

به حقوق هم مطلعند و در نتیجه می‌توانند

با یکدیگر قرارداد قابل قبولی منعقد کنند.

معمولاً نویسندگان با ناشرانی

مشکل دارند که می‌خواهند یک شبه،

ره صد ساله ناشران دیگر را بروند

یا ناشران با نویسندگانی مشکل دارند

که در اولین کتابهایشان می‌خواهند

صاحب همه چیز شوند

در یک کلام هدف ما از تشکیل انجمن،

حرفه‌ای کردن امر کتاب و نویسندگی

برای کودکان است

دوکار کرده است. یک نشستی که ما برگزار کردیم. می‌خواستیم یک زمینه‌سازی ذهنی درباره این مسئله کنیم که حقوق مؤلف و ناشر چیست و مشکلات این عرصه کدامند؟ در مرحله بعد کمیته حقوقی به ناشران دولتی و بخش خصوصی نامه نوشت و از انجمن فرهنگی کتاب کودک و نوجوان هم خواست که فرم‌های تیب ناشران خود را در اختیار کمیته حقوقی بگذارد. البته پیگیری‌های کمیته حقوقی تنها با حضور نماینده ارشاد و ناشران پشتوانه اجرایی خواهد داشت. این طور نیست که ما یک فرم قرارداد درست کنیم و به همه بگوییم نظر ما این است. برای اجرای این طرح باید یک وفاق عمومی در بین باشد و پشتوانه اجرایی می‌خواهد و گرنه انجمن می‌تواند در برج عاج بنشیند، قراردادی تنظیم کند و حکم کند و بگوید که این قالب در همه جا اجرا شود، خوب، این پشتوانه ندارد با همدلی بایستی این مسئله پیش برود و حقوق نویسنده به طور دقیق رعایت شود. البته این طور نیست که تهیه یک قرارداد تیب همه مشکلات را حل کند. چرا؟ زیرا جاهایی ممکن است نویسنده به دلیل مشکلات و فشار مالی بعضی قراردادها را امضا کند. اینجا دیگر انجمن نمی‌تواند کاری کند. این به معضلات دیگری برمی‌گردد که شاید انجمن هم به همین دلیل تشکیل شده است. نویسندگانی که متأسفانه برای کار خودش شخصیت قائل نیست و برایش مسئله چاپ اهمیت دارد و بدش نمی‌آید که خودش را مطرح کند و با یک مبلغ خیلی ساده‌ای که اصلاً تناسب با زحمتش ندارد، راضی می‌شود که پای قراردادی را امضا کند، نویسنده غیر حرفه‌ای است. این دیگر چیزی نیست که انجمن بتواند کار خاصی برایش انجام دهد.

رحماندوست: مشکلات نویسنده و ناشر در حیطه حرفه‌ای بسیار کم است. یعنی ناشر حرفه‌ای و نویسنده حرفه‌ای به حقوق هم مطلعند و در نتیجه می‌توانند با یکدیگر قرارداد قابل قبولی منعقد کنند. معمولاً نویسندگان با ناشرانی مشکل دارند که می‌خواهند یک شبه، ره صد ساله ناشران دیگر را بروند یا ناشران با نویسندگانی مشکل دارند که در اولین کتابهایشان می‌خواهند صاحب همه چیز شوند.

پس، در هر حال اختلاف وجود دارد؟

رحماندوست: بله، مشکل اصلی و ریشه‌دارترین است که ناشر از نویسنده سابقه‌دارتر است. البته نه خود ناشر به تنهایی. زیرا اول نویسنده بوده بعد ناشر به وجود آمده بلکه مشکل ناشران سابقه‌دارتر از مشکل نویسندگان است. ناشران با اینکه مسائل اقتصادی مشترک با هم داشتند، قبلاً کنار هم نشستند، شکل‌های مختلف تشکیل دادند، لذا این شکل در بعضی موارد جلوی حقوق نویسندگان را گرفته است. تشکیلی که ما بوجود آوردیم و روی صنفی بودن آن حساسیت داریم و درباره آن حرف می‌زنیم شاید مقدمه این باشد که نویسنده هم بتواند حقوق خودش را در حیطه یک شکل اعلام کند تا ناشر هم، در حیطه همان شکل موظف به رعایت حقوق شود. مقدمات و قدم‌های اولی را که برداشتیم آقای حجوانی گفتند. مراحل بعدی مسلماً دفاع از حقوق نویسنده است، حتی در جاهایی این دفاع به جایی می‌انجامد که صنفی بودن حرکت

خودمان را بیش از آن چیزی که هست نشان دهد. نویسندگان ما بدلیل نداشتن آشنایی به حقوق خود نمی‌توانند از کسی که سرفقت ادبی می‌کند شکایت کنند. آیا انجمن در این باره یک آگاهی به نویسندگان تحت پوشش خود نمی‌دهد؟

رحماندوست: ما این کار را کرده‌ایم. ما قوانین حقوق مؤلف را برای اعضای خودمان فرستادیم و درباره قوانین مخصوص صنف خودمان هم در هر جلسه صحبت می‌کنیم. گرد هم آمدن‌ها و نشست و برخاست‌ها کمک می‌کند که هرکس محدوده حقوق خود را بشناسد. خلیلی: ضمناً ما در کمیته حقوقی بحث مشاوره حقوقدان را هم داریم. یعنی وقتی نویسندگان با مشکلات حقوقی چه نسبت به دولت و چه نسبت به ناشران مواجه می‌شوند می‌توانند به بحث و مذاکره با این کمیته بپردازند.

حجوانی: من هم اضافه می‌کنم که در یکی از نشست‌های فرهنگی انجمن که موضوع آن حقوق مؤلف و ناشر بود، قبلاً حقوق مربوطه تکثیر شد. و برای همه اعضا فرستاده شد تا با یک پیش‌زمینه ذهنی در جلسه شرکت کنند. در آن میزگرد، آقای کامبیز نوروزی یکی از حقوقدانان شرکت‌کننده به نکته‌ای جالب اشاره کرد و آن این بود: اجرای قانون چیزی نیست که همیشه از بالا اتفاق بیفتد. فشار از پایین، مسئله شدن آن مشکل از پایین هم خیلی تعیین‌کننده است که بالایی‌ها را وادار می‌کند که به طور جدی‌تر راهکارهایی برای حل آن مشکل پیدا کنند. این هم یکی از وجوه حرفه‌ای نبودن ادبیات و هنر در کشور ماست که اتفاقاً نویسنده آگاه به حقوقش هم هست. نکته مورد اشاره آقای نوروزی این بود که من تصور نمی‌کنم مشکل اصلی نویسندگان ما عدم آشنایی آنها به حقوقشان باشد بلکه کم‌انگیزی آنهاست.

خیلی از اعضای انجمن قلم، کسانی هستند که برای ادبیات کودک و نوجوان قلم می‌زنند و ممکن است دیدب خصوصی داشته باشند، آیا آنها می‌توانند یا اصلاً عضو انجمن شما هستند؟

خلیلی: بله، برخی از این ۱۹۴ نفر، اتفاقاً کسانی هستند که عضو انجمن قلم هستند و ما در مورد اینکه کسی بخواهد عضو انجمن ما شود سؤال نمی‌کنیم که شما عضو چه تشکل دیگری هستید یا گرایش‌های سیاسی دارید یا خیر. ما در مورد پذیرش نویسندگان شرایطی کاملاً مشخص داریم. مثل داشتن حداقل دو کتاب برای نویسندگان کتاب، ۲۰ اثر مطبوعاتی در زمینه مطبوعات و دو سال فعالیت مستمر در مطبوعات کودک و نوجوان و یا یک اثر پژوهشی در حد ۱۵۰ صفحه. این شرایط کاملاً روشن و آشکار است کسی که دارای این شرایط باشد می‌تواند عضو انجمن ما شود بدون توجه به گرایش‌های سیاسی.